ds. J. de Bruin, preek over Zondag 45 van de Heidelbergse Catechismus, gehouden in de Jeruzalemkerk (Chr. Geref. Kerk) te Rotterdam-Kralingen op zondag 13 oktober 2024.

Votum en groet.

Zingen: Psalm 27:5:
Mijn hart zegt mij, o HEER', van Uwentwegen:
"Zoek door gebeên met ernst Mijn aangezicht";
Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen
Alleen bij U, o bron van troost en licht!
Verberg toch niet Uw oog van mij, o Heer'!
Ik ben Uw knecht, zie niet in toorne neer;
Gij waart mijn hulp in al mijn zielsverdriet;
O God mijns heils, begeef, verlaat mij niet.

Schriftlezing: Daniël 6:1-11:
1 Daríer de Meder nu ontving het koninkrijk, omtrent twee en zestig jaren oud zijnde.
2 En het dacht Daríus goed dat hij over het koninkrijk stelde honderd en twintig stadhouders, die over het ganse koninkrijk zijn zouden;
3 En over dezelve drie vorsten, van dewelke Daniël de eerste zijn zou, denwelken die stadhouders zelven zouden rekenschap geven, opdat de koning geen schade leed.
4 Toen overtrof deze Daniël die vorsten en die stadhouders, daarom dat een voortreffelijker geest in hem was; en de koning dacht hem te stellen over het gehele koninkrijk.
5 Toen zochten de vorsten en de stadhouders gelegenheid te vinden tegen Daniël vanwege het koninkrijk; maar zij konden geen gelegenheid noch misdaad vinden, dewijl hij getrouw was en geen vergrijping noch misdaad in hem gevonden werd.
6 Toen zeiden die mannen: Wij zullen tegen dezen Daniël geen gelegenheid vinden, tenzij dat wij tegen hem iets vinden in de wet zijns Gods.
7 Zo kwamen deze vorsten en de stadhouders met hopen tot den koning, en zeiden aldus tot hem: O koning Daríus, leef in eeuwigheid.
8 Al de vorsten des rijks, de overheden en stadhouders, de raadsheren en landvoogden hebben zich beraadslaagd een koninklijke ordinantie te stellen, en een sterk gebod te maken, dat al wie in dertig dagen een verzoek doen zal van enigen god of mens, behalve van u, o koning, die zal in den kuil der leeuwen geworpen worden.
9 Nu, o koning, gij zult een gebod bevestigen en een schrift tekenen, dat niet veranderd worde, naar de wet der Meden en der Perzen, die niet mag wederroepen worden.
10 Daarom tekende de koning Daríus dat schrift en gebod.
11 Toen nu Daniël verstond dat dit schrift getekend was, ging hij in zijn huis (hij nu had in zijn opperzaal open vensters tegen Jeruzalem aan), en hij knielde drie tijden des daags op zijn knieën, en hij bad en deed belijdenis voor zijn God, ganselijk gelijk hij voordezen gedaan had.

Zingen: Psalm 105:3:
Vraagt naar den HEER' en Zijne sterkte;
Naar Hem, Die al uw heil bewerkte;
Zoekt dagelijks Zijn aangezicht;
Gedenkt aan 't geen Hij heeft verricht,
Aan Zijn doorluchte wonderdaân;
En wilt Zijn straffen gadeslaan.

Lezen: 12 artikelen des geloofs:
1. Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde.
2. En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere;
3. Die ontvangen is van den Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle;
5. ten derden dagen wederom opgestaan van de doden;
6. opgevaren ten Hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtige Vaders;
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heilige Geest.
9. Ik geloof een heilige, algemene, Christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving der zonden;
11. wederopstanding des vleses;
12. en een eeuwig leven.

Lezen: Heidelbergse Catechismus, Zondag 45, vraag en antwoord 116 t/m 119:
Vraag 116 Waarom is het gebed den Christenen van node?
Antw. Daarom dat het het voornaamste stuk der dankbaarheid is, welke God van ons vordert, en dat God Zijn genade en den Heiligen Geest alleen aan diegenen geven wil, die Hem met hartelijke zuchten zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken.
Vraag 117 Wat behoort tot zulk een gebed dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt?
Antw. Eerstelijk, dat wij alleen den enigen waren God, Die Zich in Zijn Woord ons geopenbaard heeft, om al hetgeen dat Hij ons geboden heeft te bidden, van harte aanroepen. Ten andere, dat wij onzen nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het aangezicht Zijner Majesteit verootmoedigen. Ten derde, dat wij dezen vasten grond hebben dat Hij ons gebed, niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christus' wil zekerlijk wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft.
Vraag 118 Wat heeft ons God bevolen van Hem te bidden?
Antw. Alle geestelijke en lichamelijke nooddruft, welke de Heere Christus begrepen heeft in het gebed dat Hij ons Zelf geleerd heeft. Vraag 119 Hoe luidt dat gebed?
Antw. Onze Vader, Die in de hemelen zijt,
1. Uw Naam worde geheiligd.

2. Uw Koninkrijk kome.
3. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde.
4. Geef ons heden ons dagelijks brood.
5. En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.
6. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.

Gebed.

Zingen: Psalm 25:3, 7 en 10:
Vers 3:
Denk aan ’t Vaderlijk meêdogen,
HEER’, waarop ik biddend pleit;
Milde handen, vriend’lijk’ ogen
Zijn bij U van eeuwigheid.
Sla de zonden nimmer gâ,
Die mijn jonkheid heeft bedreven;
Denk aan mij toch in genâ,
Om Uw goedheid eer te geven.
Vers 7:
Gods verborgen omgang vinden
Zielen waar Zijn vrees in woont;
’t Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden,
Naar Zijn vreeverbond, getoond.
D’ ogen houdt mijn stil gemoed
Opwaarts, om op God te letten;
Hij, Die trouw is, zal mijn voet
Voeren uit der bozen netten.
Vers 10:
Hoed mijn ziel, en red z’ uit noden;
Maak mij niet beschaamd, o HEER’!
Want ik kom tot U gevloden;
Laat d’ oprechtheid meer en meer,
Met de vroomheid, mij behoên;
’k Wacht op U in mijn ellenden.
Laat Uw hand in tegenspoên
Israël verlossing zenden.

Na de prediking zingen wij Psalm 84 vers 4.

Geliefde gemeente, bent u wel eens onder indruk geraakt van het tere gebedsleven van Daniël? Het was zijn gewoonte, jongens en meisjes, om drie keer per dag op een vast moment zijn knieën te buigen voor zijn God. Hij deed dat 's morgens, 's middags en 's avonds. In zijn leven kwam iets openbaar van wat wij vinden in Psalm 55, vers 17 en 18:

'Mij aangaande, ik zal tot God roepen; en de HEERE zal mij verlossen. Des avonds, en des morgens, en des middags zal ik klagen en getier maken; en Hij zal mijn stem horen.'

Nee, daar hield Daniël zelfs niet mee op toen het verbod van de koning kwam. Ook toen bleef Daniël bidden tot zijn God. Ach, waar kon Daniël anders heen met al zijn zorgen, zijn zonden en zijn nood? Het bracht hem steeds weer aan de genadetroon van God, drie keer daags. Ja, Daniël had in zijn leven geleerd dat het de wil van God was, om steeds weer in het gebed tot God te gaan. Hij had ook geleerd Wie hij aan mocht roepen, en Diegene Die hij mocht aanroepen, Die kende hij. Dat deed hij ook elke keer weer als een zondaar die nergens recht op had. En nochtans ging hij steeds weer in het gebed tot de Heere.

Ja, Daniël kende het geheim van het ware gebedsleven. Hij had geleerd op de school van het gebed, hoe het mogelijk is dat God zijn gebeden wilde verhoren. Hij had gezien dat dit alleen kan op grond van het offer. Daarom had Daniël heel zorgvuldig zijn gebedsplaats uitgekozen. Voor het open venster, niet zomaar een venster, maar een venster in de richting van Jeruzalem. Waarvan hij wist dat, als hij voor het venster stond, al was het kilometers ver weg, dan was daar in die eindeloze verte de stad Jeruzalem.

Dat was de stad van God, waar de tempel stond. De tempel waar het bloed der verzoening vloeide. De tempel waar dagelijks twee keer de priester, op grond van het offer, het reukoffer ging aansteken in het heilige, om daar namens het volk te bidden tot de Heere. De plaats waar de ark des verbonds stond, waarvan de Heere geschreven had in de boeken van Mozes: *'Aldaar zal Ik tot het volk komen, en aldaar zal Ik tot het volk spreken.'* Waar dat verzoendeksel lag, rood gekleurd met het bloed der verzoening.

In de richting van die plaats boog Daniël drie keer daags zijn knieën, en hij wist het: Als ik mijn hart uitstort als een onwaardige zondaar, dan heb ik toch een pleitgrond gekregen dat God mijn gebed zal verhoren. Die ligt niet in mij, maar in dat offer dat heen wees naar het offer van Christus. Kijk gemeente, zo heeft Daniël bidden geleerd. En zo komt het onderwijs ook tot ons uit Zondag 45.

We schrijven als thema boven de prediking: *Het gebed van de Kerk des Heeren*. Drie gedachten:

1. Het onmisbare gebedsleven.
2. De aangename gebedsgestalte.
3. Het blijvend gebedsonderwijs.

1. Het onmisbare gebedsleven. We zijn met Zondag 45 gekomen bij het laatste thema van de Heidelbergse Catechismus: Het gebed. Dan is het heel belangrijk om deze vraag allereerst maar eens aan elkaar te stellen: Wat is eigenlijk bidden?

Ja, verreweg de meesten van ons zijn ermee opgevoed. En jullie, jongens en meisjes, hebben al heel jong geleerd om te bidden bij het eten. En als u 's morgens uit bed komt, om dan eerst uw knieën te buigen en de Heere te danken dat u weer wakker mocht worden, en 's avonds opnieuw uw knieën te buigen. De kleine kinderen onder ons kennen het wel: Ik ga slapen, ik ben moe. En als we ouder worden, gaan wij zelf leren bidden. Dat kan een formuliergebed zijn, dat kan een vrij gebed zijn. Kortom, wij weten allemaal wel in zekere zin wat bidden is. Maar weten we het ook echt? Weten wij ook wat het echte gebedsleven is?

Bij de voorbereiding op deze preek vond ik een prachtige uitleg. Ik citeer het maar: Het gebed is een godsdienstige opheffing van het hart tot de Drie-enige God. Dat alleen al, de opheffing van uw hart tot een Drie-enig God. Daardoor mogen wij Hem onze noden en begeerten voordragen en van Hem verzoeken, dat Hij die noden en begeerten uit Zijn goddelijke algenoegzaamheid en genade wil vervullen. Dit is een aanhoudend verzoek dat met ernst, met ootmoed, met lijdzaamheid, met vertrouwen gedaan wordt. Zoveel als de Heere daar genade voor schenkt en ons de Geest van het gebed daarvoor verleent.

Wat een prachtige verklaring van bidden. Is zo ons gebedsleven? De leerling die hier aan het woord is in Zondag 45 heeft daar iets van geleerd. Hij weet wat bidden is. Want het gebedsleven begint inderdaad zodra een zondaar van dood levend gemaakt wordt. Tenminste, zoals het zojuist werd omschreven en zoals we het ook vanmiddag tegenkomen in de Catechismus. Dat is een bidden met het hart. Kijk maar wat er gebeurt met Saulus van Tarsen als hij gearresteerd wordt op de weg naar Damascus en hij wordt bekeerd, van dood levend gemaakt. Dan moet hij geleid worden naar een huis in de straat de Rechte, en daar is hij drie dagen en drie nachten alleen maar aan het bidden. En God ziet het en God hoort het, en de Heere gaat ervan getuigen: *'Want zie, hij bidt.'*

Nou, Saulus had al heel wat gebeden in zijn leven. Een rechtszinniger jongen was er niet. Een degelijker jongeman was er niet te vinden. Zo stipt leefde hij en hij sloeg geen gebed over, maar… hij wist niet wat bidden was. Totdat hij van dood levend gemaakt wordt. Toen ging hij leren wat bidden is. En de Heere getuigde: *'Want zie, hij bidt.'* Zo had de leerling ook geleerd wat bidden is, en zijn onderwijzer heeft dat wel bemerkt.

Daarom ging hij niet vragen wat bidden is, maar hij ging een andere vraag stellen: waarom is het gebed de christenen van node? Een vraag die ons deze middag oproept tot zelfonderzoek. Want die vraag wordt zomaar niet aan iedereen gesteld, maar deze vraag wordt heel in het bijzonder aan de christenen gesteld. Daarom is het wel heel belangrijk om helder te hebben wat die onderwijzer hier bedoelt, als hij zegt: waarom is het gebed de christenen van node?

Nou, dan hoeven we niet ver te zoeken in de Catechismus om te weten wat een ware christen is. Want al veel eerder is dat aan de orde gekomen in de Catechismus, namelijk in Zondag 12, waar het allereerst ging over de Christus. Daar volgde de vraag wat een christen is: Waarom wordt gij een christen genaamd? En het antwoord was helder: Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus en alzo Zijner zalving deelachtig ben. Dus als het hier in deze vraag gaat om de christenen, zijn het de ware kinderen van God en wordt hier een vraag gesteld aan de ware gelovigen, aan de levende leden van de Kerk des Heeren.

En dan komt allereerst de vraag weer tot ons: zijn wij zo'n christen? We zitten vanmiddag netjes in de kerk. Dat is goed, dat hoort zo, en thuis mogen we meeluisteren. Maar wie ziet God uit de hemel als een christen? En als het goed is, weet u het of u een ware christen bent. Want dan gebeurt er wat hier vanbinnen. Dan wordt u vernieuwd, en dan gaat u inderdaad verstaan wat bidden is. En de keerzijde is: als u dan geen ware christen bent, dan weet u ten diepste niet wat echt bidden is.

Ja, en dan kom ik vanmiddag toch samen met u en jou bij een pijnlijke, verdrietige werkelijkheid. Een naamchristen is geen ware christen. En daarom weet een naamchristen ten diepste niet wat het echte geestelijke gebedsleven is. Die is er als het ware van verstoken, hoe godsdienstig en hoe Bijbels een gebed ook klinken mag. Maar iemand die een dood zondaarshart heeft, iemand die onbekeerd is, weet niet wat het echte, rechte bidden is.

En wist u wel dat ervan dat bidden iets heel aangrijpends in Gods Woord staat? In Psalm 109:7b staat geschreven van een onbekeerde zondaar: '*Zijn gebed zij tot zonde.'* Het is wat! En wat zegt de apostel Jakobus? *'Gij bidt, en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uw wellusten doorbrengen zoudt'* (Jak. 4:3). Is dat niet ontdekkend?

Kom, lieve gemeente, onderzoek u eens voor het alwetend oog van de Heere of u een ware christen bent. En leg uw gebedsleven eens naast het heilige Woord van God. En als u nou onbekeerd bent, laat u vanmiddag dan eens ontdekken dat uw gebedsleven buiten de bekering en het geloof niet dat echte, geestelijke bidden is waar het hier over gaat.

En dan hoor ik iemand vragen: Ja, maar dominee, als dat zo is, kan en mag een onbekeerd mensenkind eigenlijk wel bidden? Dat vind ik een eerlijke vraag van u. Ik vind het ook een oprechte vraag. Ik vind het ook een legitieme vraag. Maar ik wil u een tegenvraag bij stellen. Zit u daar mee? Zit u daar nou mee als u dat zo hoort? Dat als u als onbekeerde zondaar bidt, u eigenlijk niet eens weet wat bidden is? Maakt het u misschien bevreesd? Of komt er misschien iets in uw hart op: Ja, nou ja, dan doe ik het maar niet meer? Nee, dat mag ook niet. Want het blijft het gebod des Heeren.

O, luister dan toch eens wat de Heere nochtans in Zijn Woord heeft opgetekend: Ik heb tot het zaad Jakobs niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs. En weet u, dat sprak de Heere tot het ganse zaad van Jakob, tot heel Israël sprak de Heere: *'Ik heb tot het zaad van Jakob niet gezegd: Zoek Mij tevergeefs'* (Jes. 45:1m). Terwijl we echt wel weten op grond van Gods Woord: *'Want die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn'* (Rom. 9:6b). Dus als u onbekeerd bent, mag u zeker wel bidden. Ik zou bijna wel zeggen: Dan moet u juist bidden. Want het aller-, aller-, allerbelangrijkste, dat mist u. En dat kunt u ontvangen in de weg van het gebed.

Daarom, als tot nu toe uw gebedsleven nog nooit echt een geestelijk gebedsleven is geweest, omdat u moet zeggen: Ik ken het geestelijke leven niet. Dan wijs ik u, dan drijf ik u naar de troon der genade. Om het allernoodzakelijkste van God af te bidden. Of u bekeerd mag worden. Of u geestelijk leven mag ontvangen. Want de Heere heeft Zelf beloofd dat Hij het stenen hart wil wegnemen om een vlesen hart te geven. Dat is een levend gemaakt hart. En als dat gebeurt, dan gaat u verstaan wat echt geestelijk bidden is. En dan gaat u ook ervaren hoe onmisbaar het dagelijkse gebedsleven is.

En de leerling heeft het ook geleerd. En als hem dan de vraag gesteld wordt: Waarom is het gebed de christenen van node? Dan komt hij met een tweevoudig antwoord. Hij gaat twee redenen geven waarom dat gebedsleven zo noodzakelijk is. Allereerst is het gebed het voornaamste stuk van de dankbaarheid, welke God van ons vordert. De Heere, gemeente, is het ware gebedsleven zo waard. Hij heeft er recht op dat Zijn kinderen steeds weer tot Hem komen met al hun geestelijke en lichamelijke behoeften en noden.

Vandaar dat de Heere het gebed ook vordert, zo staat er in het antwoord. Dat betekent: Eist. Het is een heilige plicht van de ware christen aan hun God en hun Koning. Duidelijk laat de Heere dat in Zijn Woord bekendmaken. Ik zou heel veel teksten kunnen noemen, maar één van de meest bekende teksten waaruit blijkt dat de Heere in het gebedsleven eist en het een heilige plicht is van de ware christen, zijn de woorden uit 1 Thessalonicenzen 5, vers 17, die overbekende woorden: *'Bidt zonder ophouden.'*

Ja, het gebed is naar Gods wil. Maar nu zegt de leerling er heel iets bijzonders bij als het gaat om de heilige plicht om te bidden. Hij noemt het gebed het voornaamste stuk van de dankbaarheid. Wat zou hij daar nou toch mee bedoelen? Die uitdrukking 'dankbaarheid' zegt iets over het leven van Gods kinderen met de Heere. Het gaat hier over de vraag: Hoe wandelen Gods kinderen voor het aangezicht van de Heere nadat ze verlost zijn van hun zonde en schuld? Het gaat in de dankbaarheid over het ware christenleven, waarin de christen zich geheel met lichaam en ziel als het ware opoffert aan de Heere en Zijn dienst, om Hem te dienen en Hem te verheerlijken.

Het gaat hier om de praktijk van de godzaligheid, van het godzalige leven voor de Heere, waarvan Paulus geschreven heeft: *'Want gij zijt duur gekocht; zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn'* (1 Kor. 6:20). Kijk, in dat leven is nou het gebed het voornaamste stuk der dankbaarheid. Het is werkelijk belangrijk, het is werkelijk onmisbaar. Want hoe is het nou toch mogelijk, gemeente, dat een ware christen, nadat hij mag weten uit welke grote nood en dood de Heere hem verlost heeft, nu met lichaam en ziel God zou verheerlijken? Dat kan die ware christen ook niet uit zichzelf. Hier op aarde blijft de strijd met de zonde, en uit zichzelf kan hij die goede werken ook niet doen.

Maar hij weet iets, hij heeft iets heel belangrijks geleerd in zijn leven: Hij heeft Christus leren kennen. En Christus is een algenoegzame Zaligmaker. Hoe verder hij kwam op de weg des levens, hoe meer hij van de Heere mocht leren, hoe grotere plaats Christus ging innemen in zijn leven, en hoe sterker het werd, hoe onmisbaar Christus is. Want Hij is de enige Bron van alle genade die nodig is voor een godzalig leven, gemeente.

Daarom zal een ware christen steeds weer vluchten tot Christus, ook in het stuk van de dankbaarheid. Dat vluchten tot Christus, dat is de weg van het gebed, om de genade die nodig is uit Hem te halen. Ik las een prachtige metafoor als het daarover gaat. 'De ware christenen zijn eigenlijk geestelijke bijen.' Een prachtig beeld. Want, jongens en meisjes, wat doet een bij? Een bij vliegt op een bloem af en die kruipt heel diep in die bloem om onderuit die bloem de nectar op te zuigen.

Zo zijn de ware christenen als het ware geestelijke bijen, die dagelijks vliegen tot de Roos van Saron – dat is Christus – om als het ware de genade uit Hem te zuigen, uit Hem te puren, uit Hem op te halen, om godzalig voor de Heere te kunnen leven. Nee, dat doen ze niet uit zichzelf, dat is door de werking van de Heilige Geest, Die het geloof werkt en versterkt. Maar eigenlijk is het gebedsleven het puren van de geestelijke genade-nectar uit de Bloem Christus. En dat maakt het gebed onmisbaar in het geestelijke leven.

Vandaar de tweede reden. Dat God Zijn genade en de Heilige Geest alleen aan diegenen geven wil, die Hem met hartelijk zuchten zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken. Natuurlijk kent de Heere als de alwetende God alle zorgen en noden van Zijn kerk, maar Hij wil er wel om gebeden worden. Dat zegt Hij Zelf in de Bijbel. Ik lees in Ezechiël 36, vers 37a: *'Alzo zegt de Heere HEERE: Daarenboven zal Ik hierom van het huis Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe.'* Kunt u ook niet meer buiten Gods genade? Kunt u ook niet buiten Gods Geest? Bent u ook zo'n allesmissende zondaar en komt u er steeds meer achter dat u van uzelf niets, maar dan ook niets hebt?

Kunt u uw leven ook zo terugvinden in wat Zefanja zo duidelijk in woorden bracht in zijn profetie. *'Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op den Naam des HEEREN betrouwen* (Zef. 3:12). En maakt dat het, dat u aanhoudend zucht om de Geest der genade en der gebeden? O, dan staan er zulke rijke beloften in Gods Woord voor die arme zuchters en bidders: *'Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden?* (Luk. 11:13). En: *'Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt; en zij zal hem gegeven worden' (Jak. 1:5).* En: *'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Al wat gij den Vader zult bidden in Mijn Naam, dat zal Hij u geven'* (Joh. 16:23).

O gemeente, hoe is ons gebedsleven? Kennen wij ook, als Daniël, die vaste tijden om tot God te gaan in het gebed? Het is toch zo'n rijk genademiddel wat de Heere geschonken heeft. O, kunt u ook niet meer zonder het gebedsleven? Laat ons toch steeds weer met vrijmoedigheid uitgaan tot de troon der genade, om geholpen te worden ter bekwamer tijd. O, aan onze kant zijn er zoveel belemmeringen, maar aan Gods kant ligt de mogelijkheid, namelijk om door Christus tot God te gaan als een arme zondaar. En dat brengt ons bij de aangename gebedsgestalte, onze tweede gedachte.

2. De aangename gebedsgestalte

Ja, het ware gebedsleven is een zaak van het hart. Zo blijkt heel duidelijk uit dit antwoord. De woorden die met de mond worden uitgesproken, die moeten in overeenstemming zijn met het hart. Dus het hart en de mond moeten zich als het ware verenigen in het ware gebedsleven. Vandaar dat de leerling hier ook spreekt van een hartelijk zuchten. Spreken met uw mond en op dat hartelijke zuchten, aan het einde van antwoord 116, daar komt de onderwijzer in 117 weer op terug als hij dan zegt: Wat behoort tot zulk een gebed, dat hartelijke zuchten tot zulk een gebed dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt? Wat is nou in de oren van God een aangenaam gebed?

Nou, de leerling die heeft het geleerd op grond van de Schrift. En als hij dan antwoord gaat geven, dan geeft hij eigenlijk een drievoudig antwoord. En in dat drievoudige antwoord, als u het rustig op u in laat werken en erover mediteert, dan komt u er eigenlijk drie dingen tegen die al Gods kinderen gaan kennen. Het gaat om een bevindelijke geloofskennis van God, van uzelf en van Christus. Let maar eens op als we dat drievoudige antwoord even gaan overdenken.

De eerste les die de leerling geleerd had, is dit: Eerstelijk, dat wij alleen den enigen waren God, Die Zich in Zijn Woord ons geopenbaard heeft, om al hetgeen dat Hij ons geboden heeft te bidden, van harte aanroepen. Hier gaat het dus om het aanroepen van de enige ware God.

Dat is de Drie-enige God Die Zich in het Woord geopenbaard heeft, waarvan de dichter van Psalm 65:3 gezegd heeft: *'Gij hoort het gebed, tot U zal alle vlees komen.'* Die enige ware God Die alleen aangebeden moet en mag worden.

En wat is daarvoor nodig? Wat heeft die ware bidder daarvoor nodig? Kennis van deze God, bevindelijke geloofskennis van de Persoon tot Wie hij bidt. U begint op straat toch ook niet zomaar tegen iemand in het wilde weg te praten. Als u met iemand in gesprek bent of als u iemand wat wilt vragen, dan hebt u toch een persoon voor u. En als u hele belangrijke dingen wil vragen, dat doet u ook niet zomaar aan een vreemde, maar dat gaat u vragen aan iemand die u kent. Zo is het ook in het zuivere gebedsleven. Dan moet er kennis zijn, bevindelijke kennis, Wie God is.

Hebt u God leren kennen, gemeente? Hebt u God vanuit het Woord leren kennen, niet alleen met uw verstand, maar heb u ook met uw hart ervaren: Zoals God Zich in het Woord openbaart, zo is Hij ook, dat heb ik ondervonden? Wie is Hij dan? Wie is dan die God tot Wie die ware bidder gaat? O gemeente, het is die aller-heerlijkste, die volzalige, die beminnelijke God, Die zoveel Namen heeft, Die zoveel eigenschappen heeft, Die we terug kunnen vinden in het Woord. Die ons vertellen en openbaren Wie God is en wat Hij doet. Hij is een volmaakte God, Die alle liefde, eerbied en vertrouwen zo waard is. Het is die trouwe Verbonds-God van Zijn volk en gunstgenoten. Het is de algenoegzame God, Die alles heeft en alles wil zijn voor Zijn kerk. Hij is werkelijk de Bron van alle goed.

O, wat is het nodig voor het ware gebedsleven, gemeente, om deze God zo te mogen kennen door het geloof. Want hoe zouden we anders ooit met een hartelijk zuchten Hem kunnen aanroepen? Hoe zouden we ooit Hem vurig en aanhoudend kunnen smeken om de nooddrift waar ons hart vol mee is? David heeft het gezongen in Psalm 9:11a: *'En die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen.'* O, wat een wonder als u zo de Heere mag leren kennen, als Hij geen vreemde voor u is gebleven, en er een liefdesbetrekking op die God en Koning gekomen is. Weet u, dan is er een oprechte, innerlijke zucht, die uit het hart omhoogstijgt, door Gods Geest gewerkt, duizendmaal meer dan het meest mooie klinkende gebed dat slechts met het verstand is uitgesproken.

Ja, wie de Heere door Woord en Geest mag leren kennen, zal ook op een gepaste wijze tot de Heere gaan in het gebed. Want als u wederom geboren wordt, krijgt u grote gedachten van de Heere en kleine gedachten van uzelf. En dat blijkt ook uit het tweede deel van het antwoord 117: Ten andere, dat wij onze nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het aangezicht Zijner majesteit verootmoedigen. Wie dus de Heere leert kennen, gaat ook zichzelf kennen. Want echt, gemeente, tussen die grote, Heilige God en een zondaar zit zo'n oneindig verschil.

Zoals God is, zo bent u, zo ben jij, zo ben ik niet. Tegenover die Heilige, rechtvaardige en tegelijkertijd zo goedertieren en barmhartige God zijn wij mensen niets anders dan ellendige zondaren. En ook dat gaat de kerk des Heeren leren door het Woord en door de Geest. Want in het Woord van God is ook de wet te vinden, en door de wet is de kennis der ellende. We hebben in de achterliggende tijd zo scherp gehoord wat de wet eist van een mensenkind, van Gods kinderen. En juist in het stuk der dankbaarheid leren Gods kinderen opnieuw en dieper hun ellende kennen. Daarom is dat gebedsleven zo belangrijk: Of de Heere in die ellende en in die nood wil voorzien.

Hoe zouden we het ooit kunnen als we onze nood en ellende niet kennen? Hoe zouden we dan ooit met geestelijke nooddruft tot de Heere kunnen gaan, als we ten diepste niet eens weten wat die nooddruft is? En hoe verder een kind van God komt op de school van vrije genade, hoe meer hij een arme, onverbeterlijke zondaar is in zichzelf, die de zonde niet te baas kan, die in zichzelf de zonde niet kan overwinnen. En hoe meer een ware christen dat ziet, hoe meer hij aangewezen wordt op die volzalige Heere Jezus Christus. En de keerzijde is: Hoe rijker Christus voor Zijn kerk wordt, hoe armer ze zichzelf gaan zien in de spiegel van Gods wet.

Daarom is het nodig om onze ellende recht en grondig te leren kennen, dus niet oppervlakkig. De naamchristen of de hypocriet houdt niet zo van deze woorden. Die wil het liefst op een zachte, zoete wijze, met wat gevoeligheid, over God als Vader spreken. En die wil ook wel in zekere zin de Heere Jezus leren kennen, maar buiten het recht van God om. Maar die echte leerlingen op de school van Gods genade, die krijgen deze woorden lief, en die gaan ervoor vallen, en die zeggen: Heere, als het dan zo is, hier ben ik, Heere, kijkt U maar in mijn hart en ontdek mij dan maar recht en grondig, opdat ik werkelijk als een arme zondaar tot U mag gaan.

Wat betekenen die woorden eigenlijk; recht en grondig? Recht wil zeggen dat ik mijn ellende door de wet leer kennen, en dat het meer is dan alleen een ontwaakt geweten of wat aandoeningen in het gemoed. Nee, het gaat op een rechte wijze. Uw leven wordt gelegd naast de wet van God. Grondig wil zeggen dat u gaat verstaan wat u met uw zonde God hebt aangedaan, dat u met uw zonde Gods eer hebt aangetast, dat u met uw zonde in de schuld staat bij God, en dat u door uw zonde het oordeel verdiend hebt naar Gods recht. Dat is de ware verootmoediging voor Gods majesteit.

Hier staat het: Ten andere, dat wij onze nood en ellendigheid recht kennen. De bekende oudvader, die ook hier in Kralingen ooit heeft gestaan, Theodorus van der Groe, schrijft in zijn Catechismusverklaring het volgende: Dit verootmoedigen voor Gods aangezicht bestaat in een diepe vernedering van het hart, uit een levend gezicht op eigen onwaardigheid en zondigheid en nietigheid en totaal gebrek.

En door een levendig gezicht op de grootheid en de heerlijkheid van God worden wij verbroken, zodat we ons klein en gering voor de Heere stellen en ons als ellendigen voor Hem gedragen, als een kruipende, nietige worm voor Zijn troon.

Dat ziet de Heere zo graag. Dat u als een nietige worm diep buigt voor die grote God. En wist u dat, als u op die plaats mag komen in het gebedsleven, dat dat een vrucht is van de Heere Jezus, Die in de hof van Gethsémané kroop op de grond, als een worm en geen man*?* O, wie zo leert bidden, is een bedelaar, heeft nergens recht op, kan nergens aanspraak op maken. Die is de verhoring, als hij op zichzelf ziet, totaal niet waardig. En toch, hij kan niet bij God vandaan blijven. Hij is elke keer weer te vinden aan de troon van Gods – jawel – genade.

Want er is nog iets wat hij ontdekt heeft. Ten derde, dat wij dezen vasten grond hebben, dat Hij ons gebed, niettegenstaande dat wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christus' wil zekerlijk wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft. Gemeente, hiermee komen we bij het diepste geheim van het gebedsleven. De Heere verhoort, jazeker, op Zijn tijd, op Zijn wijze. En hoe doet Hij dat? Om Christus' wil, in Christus alleen, in Zijn offer, in Zijn bloed ligt de vaste grond voor de gebedsverhoring.

En wie het door genade mag leren door Christus tot God te gaan als een onwaardige zondaar, die kent iets van het ootmoedige bidden tot de Heere. En gemeente, waarom, waarom verhoort de Vader nou om Christus' wil het gebed van zulke slechte, onwaardige zondaren, die hun zonde en ellende recht en grondig hebben leren kennen? Waarom verhoort de Vader dat nou om Christus' wil? Dan mag ik u vanmiddag op twee gronden wijzen, twee redenen waarom de Vader om Christus' wil alleen het gebed verhoort.

In de eerste plaats, omdat de Heere Jezus Christus met Zijn bitter lijden en sterven alle genadeweldaden voor tijd en eeuwigheid verworven heeft. Op grond van die uitroep: '*Het is volbracht'*, zal de Vader Zijn kerk geven wat ze van Hem begeren. Het is op grond van dat offer. Dat is de eerste reden. En de tweede, ja, dat wordt heel teer wat ik nu ga zeggen. Wat heeft de Heere Jezus nog meer gedaan op het kruis van Golgotha, gemeente? Hij heeft niet alleen met Zijn offer al die weldaden verworven, maar heeft ook met Zijn bloed Zijn ganse Bruidskerk tot Zijn eigendom gekocht.

En de Heere Jezus Christus is de grote Bloedbruidegom van Zijn bruidskerk. Hij heeft Zijn bruid ondertrouwd in gerechtigheid en gericht. En dat gaat Hij door Zijn Woord en door de prediking van Zijn Woord aan Zijn volk bekendmaken. En Zijn Bruidskerk zal dat op Zijn tijd en wijze ook aan de weet komen. Hoe dan? Doordat de Heilige Geest het zaligmakende geloof gaat werken. En dat is een hele tere zaak, dat is een hele grote zaak, die ik u mag prediken vanwege de grote rijkdom die dat in zich heeft.

Wat is het toch een rijkdom, gemeente, als u op goede gronden mag weten het eigendom van de Heere Jezus te zijn. Als u op goede gronden mag weten: Hij heeft mij met lichaam en ziel gekocht tot Zijn eigendom, zodat ik door dat gewerkte geloof van de Heilige Geest mag weten en beleven: *'Mijn Liefste is mijne, en ik ben de Zijne.'*

Als u tot dat geestelijke huwelijk gebracht wordt, zodat u die geloofsvereniging mag kennen met Christus die zo vast is, die zo rijk is, dat Christus tegen Zijn Bruidskerk zegt: *'En al het Mijne is het uwe.'* O gemeente, dat is zo rijk, zo rijk. Want nu heeft de Kerk des Heeren in en door Christus een genaderecht ontvangen om tot de Vader te gaan om alle nooddruft van Hem te begeren en voor Hem neer te leggen. En wat heeft de Heere Jezus Zijn Kerk nu beloofd? *'En zo wat gij begeren zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde. Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam, Ik zal het doen'* (Joh. 14:13,14).

Is dat geen wonder? Als u dan op uzelf ziet hoe rechteloos u bent, nee, dan durft u dat niet te geloven. Maar als u dan gaat zien welke rijkdom er ligt in Christus voor de Kerk des Heeren, en het geloof komt er in mee, en de Heilige Geest doet het u verstaan, gemeente, dan krijgt u een kinderrecht om als een kind door Christus tot de Vader te gaan en alles te zeggen en te begeren wat u nodig hebt. En heeft de Heere Jezus er zelfs nog een gebed bij gegeven hoe zo'n kind van God door Christus tot God kan gaan. En dat brengt ons bij onze laatste gedachte: Het blijvend gebedsonderwijs.

3. Het blijvend gebedsonderwijs

De leerling sprak over een bidden zonder ophouden. Het blijft, gemeente, in het leven van Gods kinderen, zolang ze op aarde zijn onmisbaar: Het bidden tot God, ja, tot de Vader. En dan komt die vraag: Wat heeft ons God bevolen Hem te bidden? En dan blijkt dat deze leerling aan de voeten van de Heere Jezus gezeten heeft en daar onderwijs gekregen heeft. Dat blijkt uit zijn antwoord: Alle geestelijke en lichamelijke nooddruft, welke de Heere Christus begrepen heeft in het gebed dat Hij ons Zelf geleerd heeft. Alle geestelijke en lichamelijke nooddruft, ziet u de volgorde? Eerst geestelijk en dan lichamelijk. Maar dan komen we wel even bij een belangrijke vraag: Wat wordt er nu in de eerste plaats bedoeld met geestelijke nooddruft?

Misschien is er iemand die vanmiddag zegt: Nou dominee, dat is vragen om bekering, dat is vragen of ik de Heere Jezus mag leren kennen, dat is bedelen om de vergeving der zonde, geestelijke nooddruft, dat is: Heilige Jezus, heilig mij, ik moet heilig zijn als Gij. Ja, u hebt gelijk, dat is geestelijke nooddruft. Maar wist u wel dat dat hier niet in de eerste plaats wordt bedoeld? Wat dan wel? Nou, let dan maar eens op hoe de Heere Jezus Zijn kerk leert bidden in dat volmaakte gebed. In de eerste drie beden gaat het om de geestelijke nooddruft in de eerste betekenis, en dan komen de andere beden, waarin het gaat om de lichamelijke en ook de geestelijke nooddruft in de tweede betekenis.

Wat is dan de geestelijke nooddruft in de eerste betekenis? Let eens op wat de Heere Jezus Zijn discipelen heeft geleerd: *'Uw Naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede.'* Drie keer dat woordje 'Uw'. Dus de eerste geestelijke nooddruft die de Heere Zijn kerk leert bidden, is niet de geestelijke nooddruft voor zichzelf, maar is om iets te bidden voor God. Hier is een bidder aan het woord die geleerd heeft op de school van het gebed, dat het in het gebed allereerst om de eer van God moet gaan. En hoe meer onderwijs u van de Heere krijgt, hoe duidelijker dat gaat worden. Dat is een proces. Want let eens op. Als de Heere nou begint te werken in uw leven, ja, dan wordt u een smekeling aan de troon van Gods genade, echt waar.

En dan lijkt het best zo, in het begin van het geestelijke leven, dat u de eer van God helemaal nog niet zo sterk en bewust op het oog hebt. O jawel, er is in uw hart een eerbied voor de Heere, en u buigt diep voor de Heere, en u mag uw hart uitstorten voor de Heere. Maar u zit met een groot probleem, want de Heere heeft u laten zien dat u een zondaar bent, en de Heere heeft u laten zien dat u in de schuld staat bij God, en u bent zo onrustig. Rust nog vrede wordt gevonden vanwege uw zonden. U bent veel meer bekommerd om uw staat voor God, en u bent zo dikwijls bevreesd. Als ik nu moet sterven, ga ik verloren.

En dan lijkt het alsof u de eer van God helemaal niet op het oog hebt, voor uw waarneming. En als u dan hoort onder de prediking dat het ware gebedsleven allereerst gaat om de geestelijke nooddruft, en dat die geestelijke nooddruft zich richt op de eer van God, dan kan het u zomaar aanvliegen, en dan kunt u zomaar een aanvechting krijgen. Ziet u het wel, uw gebedsleven is niet echt, het is zelfzuchtig, u hebt Gods eer niet op het oog. Ja, de duivel staat al klaar om dat in te werpen. Maar luister eens. Als u werkelijk vlucht tot de troon der genade met de nood van uw zonde en ellende, en u kan niets anders roepen: 'Och Heere, och, wierd mijn ziel door U gered.' Al hebt u het niet in de gaten, maar dan wordt God daarin verheerlijkt. Want u bent op het juiste adres, en u weet waar u het moet zoeken. Dan is dat het gebed wat de Heere Zelf in uw hart gewerkt heeft. En daarom is het tot eer van God.

Tegelijkertijd, de oorzaak van uw onvrede en de oorzaak van uw onrust, wat u tot de troon der genade drijft, komt juist voort uit de ontdekking dat u juist in uw leven de Heere eenmaal niet gediend en geëerd hebt. Maar het is anders geworden. De liefde van God is in uw hart uitgestort, en u wilt niets liever dan de Heere dienen en vrezen. Al bent u het op dat moment misschien helemaal nog niet zo bewust dat het om Zijn eer gaat. En toch, waar dit oprechte gebed wordt geboren, is het al tot eer van God. Maar het zal dieper en duidelijker worden als de Heere u verder gaat leiden. Als er plaats komt voor Christus, en u Christus mag leren kennen als de schuld overnemende en de schuld betalende Borg. Als u mag leren verstaan hoe God in het offer van Christus verzoend is. Hoe Hij iets van die verzoening, ja, die verzoening gaat afdrukken in uw ziel.

En als u door het geloof in Christus met God verzoend mag worden, dan komt er een andere nood in uw leven. Niet meer de nood: Hoe kom ik met God verzoend? Maar: Hoe komt God nou aan Zijn eer, vanwege al die weldaden die ik verkregen heb? Dan wordt u veel meer bewust dat het allereerst om de eer van God gaat. En dat zal ook uw persoonlijk gebedsleven zo anders maken. Dan kunt u het zo begrijpen dat de Heere Jezus allereerst geleerd heeft: Uw Naam, Uw Koninkrijk, Uw wil. Maar dan wel zo: Heere, mag het zo zijn dat mijn hart daarmee vervuld mag zijn, om U te verheerlijken?

En weet u, daarin komt nou het kinderleven openbaar, om te worden als een kind, die de eer van God op het oog heeft en zo zijn geestelijke en lichamelijke nooddruft aan Hem bekend mag maken. En wat is dat? Ja, ik zeg het toch maar gewoon zo: Dat is een heerlijk leven, om een kind te zijn, ja, op goede gronden een kind te zijn, en dat de Heere u Zelf geleerd heeft afhankelijk te zijn. Ja, ik ben heel teer vanavond, afhankelijk van de Vader, als een kind dat om Christus' wil een recht ontvangen heeft om met alle geestelijke en lichamelijke nooddruft tot de Vader te gaan.

Als een kind dat de Vader liefheeft, omdat Hij Zijn Zoon gezonden heeft. Als een kind dat grote gedachten van de Vader heeft ontvangen, doordat hij gemeenschap met Christus mag hebben. Als een kind dat helaas zo dikwijls bezorgd is voor de dag van morgen, voor het tijdelijke leven, maar helemaal niet bezorgd hoeft te zijn. Als een kind dat dikwijls vreest, maar eigenlijk helemaal niets te vrezen heeft, want de Heere is zijn Herder en hij hoeft niets te vrezen.

Als een kind dat enerzijds zo dikwijls bang en benauwd is vanwege de vijanden om zich heen, de moeilijke omstandigheden die er kunnen zijn. Als een kind dat zo dikwijls moet zeggen, als hij zijn eigen leven weer ziet: Ik ben dat kinderrecht niet waard. Maar wel als een kind dat nochtans alles van die Vader mag verwachten, want Hij is om Christus' wil zijn God en Vader geworden, en Hij zal voor Zijn kind zorgen als een almachtig God en als een getrouw Vader. Als een kind dat zo duur gekocht is door het bloed van Christus. Als een kind dat delen mag in de liefde des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes.

Als een kind dat stapje voor stapje, aan de hand van Christus, de grote Voorbidder, steeds inniger en steeds dieper mag leren bidden: '*Onze Vader, Die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzo ook op de aarde. Geef ons heden ons dagelijks brood, en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren, en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid.'*

Amen.

Zingen: Psalm 84:4:
Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort;
Elk hunner zal, in ’t zalig oord
Van Sion, haast voor God verschijnen.
Let, HEER’ der legerscharen, let
Op mijn ootmoedig smeekgebed;
Ai, laat mij niet van druk verkwijnen;
Leen mij een toegenegen oor,
O Jakobs God, geef mij gehoor*.*

Dankgebed

Zingen: Psalm 138:2:

Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw woord
En trouw verheven.
Gij hebt mijn ziel, op haar gebed,
Verhoord, gered,
Haar kracht gegeven.
Al ’s aardrijks vorsten zullen, HEER’,
Uw lof en eer
Alom doen ho - ren;
Wanneer de rede van Uw mond,
Op ’t wereldrond,
Hun klinkt in d’ oren.

Zegenbede.